

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

_____ Юлія КОЛОМІЄЦЬ

" ____ " _____ 2026 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

ентомології, інтегрованого захисту та

карантину рослин

Протокол № ____ від " ____ " _____ 2026 р.

Завідувач кафедри

_____ Микола ДОЛЯ

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Карантин рослин»

_____ Сикало Оксана Олексіївна

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МЕТОДИ ОГЛЯДУ ТА ЕКСПЕРТИЗИ ОБ'ЄКТІВ РЕГУЛЮВАННЯ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н1 Агрономія

Освітня програма Карантин рослин

Факультет Захисту рослин, біотехнологій та екології

Розробник: Сикало Оксана Олексіївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Методи огляду та експертизи об'єктів регулювання» є обов'язковою складовою освітньої програми «Карантин рослин» і спрямована на формування у майбутніх агрономів здатності застосовувати сучасні методики огляду, діагностики та експертної оцінки об'єктів регулювання у контексті фітосанітарного контролю. Студенти ознайомлюються з методами візуального огляду рослин, ідентифікації шкідливих організмів, визначення стадій розвитку та етапів органогенезу, а також з особливостями фітосанітарної діагностики хвороб, шкідників і бур'янів. Значна увага приділяється методам оцінки динаміки чисельності регульованих організмів і підбору ефективних заходів їх ліквідації, а також організації і проведенню державного фітосанітарного контролю відповідно до встановлених регламентів. Вивчення дисципліни має практичну спрямованість і забезпечує майбутніх фахівців необхідними знаннями для здійснення об'єктивної експертизи та контролю об'єктів регулювання при переміщенні рослинної продукції через кордон і у карантинних зонах, враховуючи специфіку транспортних та поштових перевезень.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Другого (магістерського) ОП
Галузь знань	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність	Н1 Агрономія
Освітня програма	Карантин рослин
Факультет/ННІ	Захисту рослин, біотехнологій та екології

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	15 год.	-
Лабораторні роботи	15 год.	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	-
Форма контролю	Екзамен	-

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Вміти визначати за характером пошкоджень товарів карантинні види шкідників, хвороб рослин, нематод і бур'янів. Вміти ідентифікувати видову приналежність ентомологічних, фітопатологічних, нематологічних та гербологічних організмів з допомогою визначників, колекційних матеріалів, гербарних зразків, керуючись методами лабораторної експертизи інструкційних матеріалів, оформляти необхідні документи, аналізувати, робити висновки експертизи.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Методи огляду та експертизи об'єктів регулювання» (за їх наявності)

Набуття компетентностей

СК3 — Здатність використовувати ефективні методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин

СК5 — Здатність встановлювати та оцінювати сезонну і багаторічну динаміку чисельності регульованих шкідливих організмів та високоефективно застосовувати методи їх ліквідації

СК8 — Здатність організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю за дотриманням регламентів переміщення об'єктів регулювання через державний кордон та карантинні зони, враховуючи специфіку поштових та

пасажирських перевезень та методики інспектування посівів, продукції рослинного походження та інших об'єктів регулювання.

Програмні результати навчання

ПРН2 — Відшукувати потрібну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати і оцінювати наявну інформацію

ПРН6 — Розробляти програми і здійснювати польові, вегетаційні і лабораторні дослідження із захисту рослин у непередбачуваних умовах з використанням сучасної апаратури і обчислювальних засобів.

ПРН7 — Розробляти сезонні, короткострокові, довгострокові прогнози на підставі даних, особливостей біологічного розвитку, розмноження і поширення шкідливих організмів.

ПРН12 — Організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю, проводити експертну оцінку фітосанітарного ризику та приймати обґрунтовані рішення щодо безпеки переміщення об'єктів регулювання у міжнародній торгівлі та внутрішніх карантинних зонах

ПРН13 — Організовувати та здійснювати заходи державного фітосанітарного контролю, проводити інспектування та відбір проб об'єктів регулювання у різних режимах переміщення (експорт, імпорт, транзит), приймати обґрунтовані рішення щодо їх фітосанітарного стану та оформлювати відповідну документацію згідно з вимогами національного законодавства та МСФЗ

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Інспектування об'єктів регулювання. Відбір зразків.												
Тема 1. Карантинний огляд як методу виявлення карантинних організмів та недопущення проникнення їх на територію України	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Відбір проб від вантажів	3	3	-	-	5	11	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Діагностичні протоколи	2	2	-	-	25	29	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	7	7	0	0	30	44	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 2. Фітосанітарна експертиза												
Тема 1. Фітосанарна експертиза. Ентомологічна експертиза: методи проведення	2	2	-	-	7.5	11.5	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Фітопатологічна експертиза	2	2	-	-	7.5	11.5	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Гербологічна експертиза	2	2	-	-	7.5	11.5	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Нематологічна експертиза	2	2	-	-	7.5	11.5	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	8	8	0	0	30	46	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	15	15	0	0	60	90	-	-	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Карантинний огляд як методу виявлення карантинних організмів та недопущення проникнення їх на територію України	2
2	Тема 2. Відбір проб від вантажів	3
3	Тема 3. Діагностичні протоколи	2
4	Тема 4. Фітосанарна експертиза. Ентомологічна експертиза: методи проведення	2
5	Тема 5. Фітопатологічна експертиза	2
6	Тема 6. Гербологічна експертиза	2
7	Тема 7. Нематологічна експертиза	2
Всього годин		15

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація груп об'єктів регулювання та встановлення потенційної зараженості	2
2	Розробка та складання діагностичного протоколу	3
3	Методи комерційної переробки, після якої товар може бути заражений	2
4	Ентомологічна експертиза	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Фітопатологічна експертиза	2
6	Герботологічна експертиза	2
7	Нематологічна експертиза	2
Всього годин		15

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного видлу комах	10
2	Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного збудника хвороби (грибкового, бактеріального, вірусного)	10
3	Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного збудника нематоли	10
4	Експертиза бульб, цибулин, підземних частин рослин на зараженість шкідниками	10
5	Експертиза декоративних рослин на зараженість шкідниками	10
6	Експертиза насіння на зараженість шкідниками (зернові культури. кукурудза, бобові)	10
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне опитування для визначення рівня знань про методи огляду та ідентифікації об'єктів регулювання
- Тестування для перевірки теоретичних знань щодо фітосанітарної діагностики та експертизи
- Практичне завдання з ідентифікації шкідливих організмів за допомогою визначників та колекційних матеріалів
- Оцінювання виконання практичних робіт з огляду та збору зразків у польових умовах
- Поточне оцінювання під час практичних занять з демонстрації навичок огляду рослин
- Модульний контроль з теоретичних аспектів фітосанітарної діагностики та організації контролю

- Підсумковий екзамен з комплексної оцінки знань та навичок щодо методів огляду та експертизи об'єктів регулювання

Методи навчання:

- Лекційні заняття з використанням сучасних презентацій та мультимедійних засобів для ознайомлення з методами огляду та експертизи.
- Практичні заняття, що імітують реальні ситуації фітосанітарного контролю, з відпрацюванням навичок огляду, ідентифікації та оформлення документів.
- Майстер-класи та демонстраційні заняття з використанням сучасних визначників, колекційних матеріалів та гербаріїв.
- Групові та індивідуальні роботи з аналізу зразків та складання експертних висновків.
- Використання кейс-стаді для аналізу ситуацій щодо фітосанітарної експертизи та прийняття рішень.
- Проектна діяльність, що передбачає розробку рекомендацій щодо боротьби з шкідниками та хворобами на основі діагностичних даних.
- Онлайн-інтерактивні тренінги та симулятори для відпрацювання навичок огляду та ідентифікації.

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Інспектування об'єктів регулювання. Відбір зразків.		
Лабораторна робота. Класифікація груп об'єктів регулювання та встановлення потенційної зараженості	ПРН 12, ПРН 13. Модуль спрямований на формування навичок організації та проведення фітосанітарного контролю, інспектування та відбору проб об'єктів регулювання у різних режимах переміщення, а також аналізу фітосанітарного ризику. Студенти здобудуть знання щодо класифікації об'єктів регулювання, методів діагностики та складання відповідної документації у відповідності до законодавства. Вивчать сучасні методи відбору зразків та їхнього аналізу, що дозволить ефективно здійснювати експертизу та приймати обґрунтовані рішення щодо безпеки переміщення об'єктів регулювання.	15
Лабораторна робота. Розробка та складання діагностичного протоколу		20
Лабораторна робота. Методи комерційної переробки, після якої товар може бути заражений		20
Самостійна робота. Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного виду комах		15
Самостійна робота. Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного збудника хвороби (грибкового, бактеріального, вірусного)		15
Самостійна робота. Розробка та складання діагностичного протоколу карантинного збудника нематоди		15
Всього за модулем 1		100

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 2. Фітосанітарна експертиза		
Лабораторна робота. Ентомологічна експертиза	ПРН 12, ПРН 13. Модуль орієнтований на формування навичок проведення фітосанітарної експертизи та оцінки фітосанітарного стану об'єктів регулювання. Студенти навчаються проводити ентомологічну, фітопатологічну, гербологічну та нематологічну експертизу, а також аналізувати результати для прийняття обґрунтованих рішень щодо безпеки переміщення рослинних об'єктів. Вивчать методи відбору проб, інспектування та оформлення відповідної документації згідно з вимогами законодавства та міжнародних стандартів.	15
Лабораторна робота. Фітопатологічна експертиза		15
Лабораторна робота. Гербологічна експертиза		15
Лабораторна робота. Нематологічна експертиза		15
Самостійна робота. Експертиза бульб, цибулин, підземних частин рослин на зараженість шкідниками		15
Самостійна робота. Експертиза декоративних рослин на зараженість шкідниками		15
Самостійна робота. Експертиза насіння на зараженість шкідниками (зернові культури, кукурудза, бобові)		10
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/assign/view.php?id=307188>);

Рекомендовані джерела інформації

1. Сикало О.О. Чернега Т.О. Робочий зошит з дисципліни «Методи огляду об'єктів регулювання». 2024 р.
2. Станкевич С.В. Методи експертизи підкарантинних матеріалів: навч. посібник / С.В. Станкевич. Харків: ФОП Бровін О.В., 2017. 255 с.
3. МСФЗ № 31.МЕТОДИКИ ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ З ВАНТАЖІВ (2008 рік)
4. EPP0 Standards – PM 7 Diagnostics Електронний ресурс [https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards/pm7_diagnostics]
5. Про затвердження Методів інспектування, огляду, у тому числі відбору зразків, та проведення фітосанітарної експертизи (аналізів). Електронний ресурс [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-21#Text]
6. Загальні вимоги до випробувальних та калібрувальних лабораторій. ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019
7. Оцінка відповідності. Вимоги до роботи різних типів органів з інспектування.ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2019